



## Sisäministeriön lausunto synnyttäneiden äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevan sääntelyn uudistaminen koskevasta työryhmämietinnöstä

Sisäministeriön edustaja on ollut jäsenenä hankkeen seurantar ryhmässä. Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmämietinnöstä ja lausuu seuraavaa:

### Synnyttäneiden äidin äitiyden selvittäminen

Työryhmämietinnön mukaan väestötietojärjestelmässä oli tammikuussa 2023 yhteensä 1753 sellaista alaikäistä lasta, joille ei ollut merkitty tietoa heidän synnyttäneestä äidistä. Noista lapsista yhteensä 1591:lle ei ollut merkitty väestötietojärjestelmään yhtään oikeudellista vanhempaa. Oikeudellista vanhempaa koskevan väestötietomerkinnän puuttuminen ei automaattisesti tarkoita sitä, etteikö lapsi tosiasiallisesti eläisi perheessä, jossa hänestä huolehtii yksi tai kaksi vanhempaa. Väestötietoviranomaisilta saatujen tietojen mukaan kyse on useimmiten siitä, että väestötietojärjestelmästä huolehtiva viranomais ei voi tehdä vanhemmuutta koskevaa merkintää väestötietojärjestelmään, koska ilmoitettu tieto perustuu ulkomaiseen asiakirjaan, jonka luotettavuutta ei ole voitu varmistaa. Vaihtoehtoisesti perhe on tullut Suomeen siten, että perheellä ei ole mukanaan mitään asiakirjanäyttöä perheenjäsenten välisistä keskinäisistä suhteista. Vaikka perhe tosiasiallisesti asuisi yhdessä, voivat puutteet väestötietojärjestelmän merkinnöissä aiheuttaa merkittävää haittaa perheen pyrkiessä hoitamaan lapsen asioita. Ilman vanhemmuutta osoittavia merkintöjä ei lapselle yleensä voida rekisteröidä huoltajia. Vanhemmuutta ja sen myötä myös huoltajuutta koskevien merkintöjen puuttuminen vaikeuttaa lasten asioiden hoitamista. Sisäministeriö pitää perusteltuna, että synnyttäneiden äidin äitiys voitaisiin selvittää samaan tapaan kuin isyys voidaan selvittää oikeusgeneettistä tutkimusta hyödyntäen.

Vanhemmuuslain (775/2022) 8 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä otetaan huomioon myös ne tilanteet, joissa lapsen synnyttänyt äiti on selvittämättä tai kadonnut. Myös näissä tilanteissa vanhemmuuden selvittämisen toimeenpanija määräytyisi lapsen kotikunnan tai oleskelupaikkakunnan mukaan. Sisäministeriö pitää perusteltuna, että vanhemmuuden selvittämisen toimeenpano ei ole sidottu lapsen kotikuntaan, koska on mahdollista, että ulkomaalaisilla lapsilla tai heidän vanhemmillaan ei selvitystarpeen ilmetessä ole (vielä) kotikuntaa.

### Aiemmat oikeusgeneettiset tutkimustulokset

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) nimikettä muutettaisiin siten, että se olisi jatkossa laki oikeusgeneettisestä vanhemmuustutkimuksesta. Työryhmä ehdottaa lakiin uutta 10 a §:ää, jossa säädettäisiin aiempien tutkimustulosten käyttämisestä.

Ulkomaalaislain (301/2004) 65 §:n mukaan Maahanmuuttovirasto voi oleskelulupahakemuksen yhteydessä varata hakijalle ja perheenkokoajalle tilaisuuden osoittaa biologinen sukulaisuus toteen valtion varoista kustannettavan DNA-tutkimuksen avulla. Näitä tutkimustietoja ei voida käyttää muuhun tarkoitukseen



kuin oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan perhesiteen selvittämiseen tutkittavan henkilön antamassa suostumuksessa yksilöidyissä tapauksissa.

Sisäministeriö toteaa, että oleskelulupaa varten tehdyissä DNA-tutkimuksissa saatuja tietoja ei siten voida käyttää myöhemmin muuhun tarkoitukseen. DNA-tutkimuksen perusteella selvitetty perhesiteet merkitään useimmiten väestötietojärjestelmään Maahanmuuttoviraston oleskelulupapäätöksen tai viraston Digi- ja väestötietovirastolle antaman lausunnon perusteella. Jos oleskeluluvan yhteydessä saatujen tutkimustulosten käyttöä pidettäisiin tarpeellisena joissakin muissa tilanteissa, olisi mahdollisesti harkittava siltä osin ulkomaalaislain muuttamista.

Ylijohtaja

Minna Hulkkonen

Johtava asiantuntija

Tuuli Tuunanen

**VN/10363/2022-SM-45**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: